T.C. BAŞBAKANLIK TİKA

T.C. MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI

T.C. KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI

ESKİŞEHİR OSMANGAZİ ÜNİVERSİTESİ 45. YIL 1970-2015

ESKİŞEHİR OSMANGAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM FAKÜLTESİ

I. ULUSLARARASI TÜRK DÜNYASI ÇOCUK OYUN VE OYUNCAKLARI KURULTAYI

I. INTERNATIONAL CONGRESS OF THE TURKIC WORLD CHILDREN'S GAMES AND TOYS

I. МЕЖДУНАРОДНЫЙ КОНГРЕСС ДЕТСКИХ ИГР И ИГРУШЕК ТЮРКСКОГО МИРА

14 - 17 MAYIS / MAY / МАЯ 2015

ESKİŞEHİR OSMANGAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM FAKÜLTESİ

tüdçooK

I. ULUSLARARASI TÜRK DÜNYASI ÇOCUK OYUN VE OYUNCAKLARI KURULTAYI

TAM METİN
BİLDİRİ KİTABI

Eskişehir / TÜRKİYE

www.tudcoop.com / www.tudcook.com

tudcoop@gmail.com

TÜRKSOY

nobel

PEGEM AKADEMİ

TRT AVAZ

eğiten kitap

ESKİŞEHİR İL MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ

ANI yayıncılık

tüdçoop

KURUKAHVECİ MEHMET EFENDİ

I. ULUSLARARASI TÜRK DÜNYASI ÇOCUK OYUN VE OYUNCAKLARI KURULTAYI
14 - 17 MAYIS / ESKİŞEHİR

Kitap içeriğinin tüm sorumluluğu yazarlarına aittir.

© Pegem Akademi
Bu kitabın basım, yayın ve satış hakları
Pegem Akademi Yay. Eğt. Dan. Hizm. Tic. Ltd. Şti.ne aittir.
Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri,
kapak tasarımı; mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik, kayıt
ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz.
Bu kitap T.C. Kültür Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır.
Okuyucularımızın bandrolü olmayan kitaplar hakkında
yayınevimize bilgi vermesini ve bandrolsüz yayınları
satın almamasını diliyoruz.

1. Baskı: Aralık 2015, Ankara

Yayın-Proje: Neslihan Gürsoy
Dizgi-Grafik Tasarım: Ayşe Nur Kutlu
Kapak Tasarımı: Dilek Karakurt
Baskı: Vadi Grup Ciltevi A.Ş.
İvedik Organize Sanayi 28. Cadde 2284 Sokak No:105
Yenimahalle/ANKARA
(0312 394 55 91)

Yayıncı Sertifika No: 14749
Matbaa Sertifika No: 26687

İletişim

Karanfil 2 Sokak No: 45 Kızılay / ANKARA
Yayınevi: 0312 430 67 50 - 430 67 51
Yayınevi Belgeç: 0312 435 44 60
Dağıtım: 0312 434 54 24 - 434 54 08
Dağıtım Belgeç: 0312 431 37 38
Hazırlık Kursları: 0312 419 05 60
İnternet: www.pegem.net
E-ileti: pegem@pegem.net

ÖN SÖZ

Türk Dünyası Çocuk Oyun ve Oyuncakları Projesi kapsamında Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi tarafından **"1. Uluslararası Türk Dünyası Çocuk Oyun ve Oyuncakları Kurultayı"** akademik, kültür-sanat ve sosyal program yönüyle başarılı bir şekilde gerçekleştirilmiştir. Kurultayda Türk Dünyası ile bir araya gelmiş olmaktan onur duyuyoruz.

Kurultay kapsamında 36 ülke/bölgeden 99 uluslararası, 161 ulusal olmak üzere toplamda 260 bildiri sunulmuştur. 100'ün üzerinde uluslararası akademisyen ve 600 katılımcının yer aldığı kurultay, eğitim tarihimiz açısından değerlendirildiğinde, Türk Dünyasından bu kadar geniş katılımın olduğu ilk kurultay olarak kayda geçmiştir.

Kurultay süresince kültürel tanıtıma katkı sunmak amacıyla: *Türk Dünyası Çocuk Oyun ve Oyuncakları Sergisi; Türk Dünyası Çocuk Oyun ve Oyuncakları Fotoğraf Sergisi; Rengahenk Klasik Sanatlar Derneği Türk Dünyası Çocuk Oyun ve Oyuncakları Minyatür Sergisi; Türk Dünyası Yaprakları Kaligrafi Sergisi; Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Valide Malhatun Anaokulu Kültür Şenliği* düzenlenmiştir.

Kurultayda, Türk Dünyası çocuk oyun ve oyuncaklarının önemi pedagojik açıdan değerlendirilmiş ve bu önem doğrultusunda alınabilecek tedbir ve uygulamalar ortaya konulmaya çalışılmıştır. Değerlendirmelerde, bazı temel unsurlar vurgulanmıştır.

Geniş bir coğrafya üzerinde yer alan Türk Dünyası, geçmişten günümüze aynı kültür üzerinde varlığını sürdürmüştür. Bunun en temel göstergesi ise benzerlik gösteren oyun ve oyuncaklarımız olmuştur. Çocuklarımızın zihinsel, fiziksel, sosyal ve duygusal açıdan gelişimlerini destekleyen kültürel oyun ve oyuncaklarımız aynı zamanda çocuklarımızın içerisinde yer aldığı topluma aitlik duygularının geliştirmelerini sağlaması açısından da en değerli miraslarımız arasında yer almaktadır. Binlerce yıllık süreç içerisinde oluşan ve günümüze kadar gelen kültürel oyun ve oyuncaklarımızın teknoloji ile birlikte gelen değişim sonucunda unutulmaya başlandığı ve gelecekte tamamen unutulma riski altında olması sebebiyle acil önlemlerin alınması gerekliliği ortaya konulmuştur. Nasıl önlemlerin alınabileceği sorusunun cevabı ise gerek pedagojik açıdan önerilen program, yöntem ve teknik ve materyaller üzerinden, gerekse sağlık, psikoloji, sosyoloji ve mimari gibi disiplinler arası açılardan değerlendirilmiştir. Çocuklarımızın gelecekte kültürel değerleriyle uyumlu birer birey olarak toplumda yer almaları, ruhen ve bedenen sağlıklı bireyler olmaları adına Kurultay'da önemli sonuçlar elde edilmiştir.

Çocuklarımız ve geleceğimiz için bu kadar önemli bir düzenleme içerisinde yer alan katılımcılara ve emeği geçen herkese Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Kurultay Düzenleme Kurulu olarak teşekkürlerimizi sunarız. Kurultayın değerlendirme toplantısında, 2. Kurultayın Kırgızistan'da ***Kırgızistan Türkiye Manas Üniversitesinde*** yapılmasına oy birliği ile karar verilmiştir. 2. Uluslararası Türk Dünyası Çocuk Oyun ve Oyuncakları Kurultayında sizlerin katılım ve destekleriyle tekrar buluşmayı diler, saygılar sunarız.

TÜDÇOOK

Düzenleme Kurulu

PREFACE

"I. International Congress of Turkic World Childrens' Games and Toys" held at Eskişehir Osmangazi University as part of *Turkic World Childrens' Games and Toys Project* was carried out successfully in respect of academic, culture-art and social programs. We are proud of being together with Turkic World in the congress.

Within the scope of the congress, a total of 260 abstracts including 99 international abstracts from 36 country/region and 161 national abstracts were presented. When the congress in which 100 international academics and 600 participants took part in terms of Turkish education history, it has been recorded as the first congress that so wide participation from Turkic World took place.

During the congress, *Turkic World Children's Games and Toys Exhibition; Turkic World Children's Games and Toys Photo Exhibition; Renkahenk Classical Art Association Turkic World Children's Games and Toys Miniature Exhibition; Turkic World Leaves Calligraphy Exhibition; Eskişehir Osmangazi University Faculty of Education Malhatun Kindergarten Culture Festival were held in order to contribute to the Turkish cultural* promotion.

In the congress, the importance of Turkic World childrens' games and toys were evaluated pedagogically and it was tried to put forward measures and applicatons in line with this importance. Some key elements were highlighted in these evaluations.

Turkic World in a great geographical area has survived on the same culture form past to present. The most basic indicators of the survival are games and toys which are resembled. Cultural games and toys encouraging the cognitive, physical, social and emotional development of children are among the most precious heritages because it also provides children to develop the sense of belonging to the society they live in. Because cultural games and toys which developed in thousands of years and have been extant so far have begun to be forgotten with technological change and under the risk of being extinct in these days, it is stated that immediate preventions should be taken. The answer of which preventions can be taken is regarded both via suggested programme, method, technique and materials and in the interdisciplinary ways of such as health, psychology, sociology and architecture. Important results are obtained in the congress on behalf of that our children will be in the society as compatible individuals with their cultural values in the future and will be healthy individuals both spiritually and physically.

As being Congress Regulatory Board of Education Faculty in Eskişehir Osmangazi University, we tender thanks to the participants and all of the contributors appearing in this congress which are very important for our children and future. In the evaluation meeting of congress, it is unanimously decided that 2nd congress will be held at Kyrgyzstan Turkey Manas Universtiy. We would like to meet you again in the 2nd International Congress of Turkic World Childrens' Games and Toys with your participation and support and we pay our respects to you.

TUDÇOOK

Regulatory Board

ПРЕДИСЛОВИЕ

«I. Конгресс детских игр и игрушек Тюркского мира» в рамках проекта *Детские игры и игрушки Тюркского мира был* успешно проведен педагогическим факультетом Эскишехирского Университета Османгази в академическом, культурном и социальном планах. Хотим сообщить, что мы были очень рады встречи со всеми представителями Тюркского мира.

В рамках конгресса было выслано в общем количестве 260 тезисов из 36 стран/регионов, из них 161 местных и 99 международных. Конгресс вошел в историю образования как один из первых конгрессов собравший свыше 100 академиков международного уровня и 600 участников из стран Тюркского мира.

Во время конгресса были организованы нижеследующие мероприятия: выставка детских игр и игрушек Тюркского мира, фотовыставка детских игр и игрушек Тюркского мира, выставка миниатюр детских игр и игрушек Тюркского мира подготовленная «Обществом классического искусства», выставка листовой каллиграфии Тюркского мира и культурный фестиваль в детском саду им. Валиде Малхатун при педагогическом факультете Эскишехирского Университета Османгази с целью ознакомления с культурой Тюркского мира.

Во время конгресса были затронуты темы значимости детских игр и игрушек Тюркского мира в педагогическом плане, а также дальнейшие действия участников конгресса. В обсуждении были выделены некоторые ключевые моменты.

Начиная с давних времен и по сей день Тюркский мир со своими широкими просторами продолжает сохранять одну и ту же культуру. Этому факту свидетельствуют игры и игрушки, которые очень похожи между собой. Культурные игры и игрушки, которые способствуют умственному, физическому, социальному и эмоциональному развитию наших детей, а также способствуют развитию чувства принадлежности к обществу, в котором они растут и развиваются, являются очень важным наследием для нас. Культурные игры и игрушки, которые были придуманы в течении нескольких тысяч лет и сохранившиеся по сегодняшний день, в связи с развитием технологий начинают постепенно забываться, исходя из этого в ходе обсуждения был поднят вопрос о принятии срочных мер в связи с риском их полного исчезновения. Ответ на вопрос какие меры необходимо принять был обсужден с точки зрения педагогических программ, методов, техник и материалов, а также со стороны медицинских, психологических, социальных и архитектурных дисциплин. Были получены важные результаты с целью того, чтобы наши дети в будущем стали личностями, которые ценили бы свои культурные ценности, а также были здоровыми в духовном и физическом отношении.

От имени Оргкомитета Конгресса при педагогическом факультете Эскишехирского Университета Османгази благодарим всех участников конгресса за их поддержку в организации проекта, который непременно внесет большой вклад в развитие и воспитание наших детей. Во время очередного собрания было решено провести второй конгресс в Кыргызско-Турецком Университете «Манас» в Кыргызстане. Надеемся увидеть Вас на втором конгрессе детских игр и игрушек.

С уважением,

«TÜDÇOOK»

Оргкомитет конгресса

ONUR KURULU

Prof. Dr. Nabi AVCI	Millî Eğitim Bakanı
Doç. Dr. Kudret BÜLBÜL	Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanı
Dr. Serdar ÇAM	Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı (TİKA) Başkanı
Prof. Dr. Darhan HIDIRALİ	Türk Akademisi Başkanı (Kazakistan)
Prof. Dr. Mehmet ŞİŞMAN	YÖK Yönetim Kurulu Üyesi
Güngör Azim TUNA	Eskişehir Valisi
Prof. Dr. Hasan GÖNEN	Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Rektörü
Prof. Düsen KASEİNOV	TÜSKSOY Genel Sekreteri

DÜZENLEME KURULU

Kurultay Eş Başkanları

Prof. Dr. M. Bahaddin ACAT

Prof. Dr. Selahattin TURAN

Düzenleme Kurulu Eş Başkanları

Yrd. Doç. Dr. Yalçın BAY

Yrd. Doç. Dr. D. Neslihan BAY

Düzenleme Kurulu Üyeleri

Doç. Dr. Pınar GİRMEN

Doç. Dr. Cavide DEMİRCİ

Doç. Dr. Esra DERELİ

Yrd. Doç. Dr. Abdulkadir ÖZTÜRK

Yrd. Doç. Dr. Burcu ANILAN

Yrd. Doç. Dr. Emre Ev ÇİMEN

Yrd. Doç. Dr. Ersin KARADEMİR

Yrd. Doç. Dr. Hüseyin ANILAN

Yrd. Doç. Dr. Mehmet ERSOY

Yrd. Doç. Dr. Semra KIRANLI GÜNGÖR

Yrd. Doç. Dr. Ümmügülsüm KORKMAZ

Yrd. Doç. Dr. Zeynep YURTSEVEN

Arş. Gör. Ayşe DÖNMEZ

Arş. Gör. Burak Yasin YILMAZ

Arş. Gör. Candaş UYGAN

Arş. Gör. Dilara YAYA

Arş. Gör. Eren Can AYBEK

Arş. Gör. İsmail KAŞARCI

Arş. Gör. Mikail YALÇIN

Arş. Gör. Muhammed ÖZ

Arş. Gör. Özge ÖZTEKİN

Arş. Gör. Özge Sultan BALIKÇI

Arş. Gör. Sabiha İŞÇİ

Arş. Gör. Serdar KÖRÜK

Arş. Gör. Şule Betül TOSUNTAŞ

Arş. Gör. Yasir ARMAĞAN

Arş. Gör. Yusuf AY

Arş. Gör. Zeynep KILIÇ

Arş. Gör. Z. Melis DEMİR

Uzm. Muhammed AYDIN

Uzm. Ömer Faruk BAYRAKÇI

Okt. Madina YÖRÜK

BİLİM KURULU

1.	Prof.Dr. Abdurrahman KILIÇ	Düzce Üniversitesi
2.	Prof.Dr. Ahmet AYPAY	Eskişehir Osmangazi Üniversitesi
3.	Prof.Dr. Akmatali ALİMBEKOV	Kırgızistan Manas Üniversitesi
4.	Prof.Dr. Alexey GOLIKOV	Rusya Federasyonu Yakutistan (Saha) Cumhuriyeti Eğitim Bilimleri Enstitüsü
5.	Prof.Dr. Alimcan İNAYET	Ege Üniversitesi
6.	Prof.Dr. Almas SHAYKHULOV	Rusya Federasyonu Başkurtistan Cumhuriyeti Başkurtistan Devlet Üniversitesi Filoloji Fakültesi
7.	Prof.Dr. Asuman Seda SARACALIOĞLU	Adnan Menderes Üniversitesi
8.	Prof.Dr. Ayhan AYDIN	Eskişehir Osmangazi Üniversitesi
9.	Prof.Dr. Baljir BALDULMAA	Mongolian State University of Education
10.	Prof.Dr. Basangova Tamara GORYAEVNA	Rusya Federasyonu Kalmuk Cumhuriyeti
11.	Prof.Dr. Cabbar IŞANKUL	Özbekistan Bilimler Akademisi Alişir Nevai Dil ve Edebiyat Enstitüsü
12.	Prof.Dr. Cemil YÜCEL	Eskişehir Osmangazi Üniversitesi
13.	Prof.Dr. Damir İSHAKOV	Rusya Federasyonu Tataristan Cumhuriyeti Tataristan Bilimler Akademisi
14.	Prof.Dr. Darhan HIDIRALİ	Türk Akademisi
15.	Prof.Dr. Dilshod RAHİMOV	Tacikistan Bilim Akademisi
16.	Prof.Dr. Douslas K. HARTMAN	ABD Michigan State University
17	Prof.Dr. Esma ŞİMŞEK	Fırat Üniversitesi
18.	Prof.Dr. Fatma ALISINANOĞLU	Gelişim Üniversitesi
19.	Prof.Dr. Firdevs GÜNEŞ	Bartın Üniversitesi
20.	Prof.Dr. Grigori TOMSKİ	Académie Internationale CONCORDE
21.	Prof.Dr. Gülay MİRZAOĞLU	Hacettepe Üniversitesi
22.	Prof.Dr. Handan Asude BAŞAL	Uludağ Üniversitesi
23.	Prof.Dr. Hayati AKYOL	Gazi Üniversitesi
24.	Prof.Dr. İsa HABBİBAYLİ	Azerbaycan Milli İlimler Akademisi
25.	Prof.Dr. Kamoludin ABDULLAEV	Tacikistan Central Asia: Study and Teaching
26.	Prof.Dr. Mustafa ERGÜN	Afyon Kocatepe Üniversitesi
27	Prof.Dr. Mustafa SAFRAN	Gazi Üniversitesi
28.	Prof.Dr. Mübeccel GÖNEN	Hacettepe Üniversitesi
29	Prof.Dr. Nebi ÖZDEMİR	Hacettepe Üniversitesi
30	Prof.Dr. Nilüfer ÖZABACI	Eskişehir Osmangazi Üniversitesi
31.	Prof.Dr. Nurbubu ASIPOVAN	Kırgızistan Manas Üniversitesi
32.	Prof.Dr. Ondar ERGELEER	Rusya Federasyonu Tuva Cumhuriyeti (Çüvürekovich) Tuva Devlet Üniversitesi
33.	Prof.Dr. Özden TEZEL	Eskişehir Osmangazi Üniversitesi
34.	Prof.Dr. Özkul ÇOBANOĞLU	Hacettepe Üniversitesi
35.	Prof.Dr. Raxmonov NASIMXON	Özbekistan Bilimler Akademisi

36.	Prof.Dr. Sultan TULU	Muğla Üniversitesi
37.	Prof.Dr. Tamara BİTTİROVA	Rusya Federasyonu Kabardey-Balkar Cumhuriyeti Rusya Akademisi
38.	Prof.Dr. Timur KOCAOĞLU	ABD Michigan State University
39.	Prof.Dr. Victor BUTANAEV	Rusya Federasyonu Hakasya Cumhuriyeti Hakasya Milli Üniversitesi
40.	Prof.Dr. Zarema KIPKEEVA	Rusya Federasyonu Karaçay – Çerkes Cumhuriyeti Karaçayevsk Umar Aliyev Üniversitesi
41.	Doç.Dr. Gülnara Yusuf qızı SEİTVANİ	Kırım Tatar ve Şarq Filologiyası Fakülteti
42.	Doç.Dr. Ali Fuat ARICI	Yıldız Teknik Üniversitesi
43.	Doç.Dr. Ayfer ŞAHİN	Ahi Evran Üniversitesi
44.	Doç.Dr. İlkin Rüstemzade FARİZOĞLU	Azerbaycan Milli Bilimler Akademisi
45.	Doç.Dr. Suat UNGAN	Karadeniz Teknik Üniversitesi
46.	Doç.Dr. Svetlana TÜBEEVA	Rusya Federasyonu Kabardey Balkar Devlet Üniversitesi
47.	Doç.Dr. Akedil TOİSHANULY	Kazakistan Türk Akademisi
48.	Doç.Dr. Ali ERYILMAZ	Eskişehir Osmangazi Üniversitesi
49.	Doç.Dr. Asım ARI	Eskişehir Osmangazi Üniversitesi
50.	Doç.Dr. Ayşe AYPAY	Eskişehir Osmangazi Üniversitesi
51.	Doç.Dr. Aytaç KURTULUŞ	Eskişehir Osmangazi Üniversitesi
52.	Doç.Dr. Baisheva Maria İVANOVNA	Rusya Federasyonu Federasyonu Yakutistan (Saha) Cumhuriyeti Eğitim Bilimleri Enstitüsü
53.	Doç.Dr. Cansu Filik İŞÇEN	Eskişehir Osmangazi Üniversitesi
54.	Doç.Dr. Cavide DEMİRCİ	Eskişehir Osmangazi Üniversitesi
55.	Doç.Dr. Cengiz GÖKŞEN	Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi
56.	Doç.Dr. Emine KOLAÇ	Anadolu Üniversitesi
57.	Doç.Dr. Engin KARADAĞ	Eskişehir Osmangazi Üniversitesi
58.	Doç.Dr. Erkin EMET	Ankara Üniversitesi
59.	Doç.Dr. Esra DERELİ İMAN	Eskişehir Osmangazi Üniversitesi
60.	Doç.Dr. Eyüp ARTVİNLİ	Eskişehir Osmangazi Üniversitesi
61.	Doç.Dr. Habibe YAZICI ERSOY	Gazi Üniversitesi
62.	Doç.Dr. İsmail ACUN	Eskişehir Osmangazi Üniversitesi
63.	Doç.Dr. Kürşat YENİLMEZ	Eskişehir Osmangazi Üniversitesi
64.	Doç.Dr. Lena TROEVA-LUGINOVA	Rusya Federasyonu Yakutistan (Saha) Cumhuriyeti Eğitim Bilimleri Enstitüsü
65.	Doç.Dr. Leyla ÜLMEZOVA	Rusya Federasyonu Kaberdey – Balkar Cumhuriyeti Sen Petersburg Devler Üniversitesi
66.	Doç.Dr. M.Zafer BALBAĞ	Eskişehir Osmangazi Üniversitesi
67.	Doç.Dr. Macid A. MELEKOĞLU	Eskişehir Osmangazi Üniversitesi
68	Doç.Dr. Mızrap POLAT	Eskişehir Osmangazi Üniversitesi
69.	Doç.Dr. Mohammad Yalim YARQIN	Kabil Devlet Üni. General Manager at Star Radio and TV
70.	Doç.Dr. Pınar ANAPA	Eskişehir Osmangazi Üniversitesi

71.	Doç.Dr. Pınar GİRMEN	Eskişehir Osmangazi Üniversitesi
72.	Doç.Dr. S. Deniz KORKMAZ	Eskişehir Osmangazi Üniversitesi
73.	Doç.Dr. Suzan D.CANHASİ	Kosova Priştine Üniversitesi
74.	Doç.Dr. Şengül S. ANAGÜN	Eskişehir Osmangazi Üniversitesi
75.	Doç.Dr. Zekiya MAHMUTOVANIN	Kırım Mühendislik ve Pedagoji Üniversitesi
76.	Doç.Dr. Zühal ÇUBUKÇU	Eskişehir Osmangazi Üniversitesi
77.	Yrd.Doç.Dr. Nuran Malta-MUHAXERİ	Kosova Priştine Üniversitesi
78.	Yrd.Doç. Dr. Derya YILMAZ	Eskişehir Osmangazi Üniversitesi
79.	Yrd.Doç.Dr. Abdulkadir ÖZTÜRK	Eskişehir Osmangazi Üniversitesi
80.	Yrd.Doç.Dr. Asiye BERBER	Eskişehir Osmangazi Üniversitesi
81.	Yrd.Doç.Dr. Burcu ANILAN	Eskişehir Osmangazi Üniversitesi
82.	Yrd.Doç.Dr. C. Murat KANDEMİR	Eskişehir Osmangazi Üniversitesi
83.	Yrd.Doç.Dr. Çiğdem KARA	Anadolu Üniversitesi
84.	Yrd.Doç.Dr. Dilek TÜRKYILMAZ	Gazi Üniversitesi
85.	Yrd.Doç.Dr. Doğan KAYA	Cumhuriyet Üniversitesi
86.	Yrd.Doç.Dr. Emre EV ÇİMEN	Eskişehir Osmangazi Üniversitesi
87.	Yrd.Doç.Dr. Ersin KARADEMİR	Eskişehir Osmangazi Üniversitesi
88.	Yrd.Doç.Dr. Esra EREN	Eskişehir Osmangazi Üniversitesi
89.	Yrd.Doç.Dr. Fatih BEKTAŞ	Eskişehir Osmangazi Üniversitesi
90.	Yrd.Doç.Dr. H. Adnan ARSLANTAŞ	Eskişehir Osmangazi Üniversitesi
91.	Yrd.Doç.Dr. Hilmi DEMİRAL	Eskişehir Osmangazi Üniversitesi
92.	Yrd.Doç.Dr. Hüseyin ANILAN	Eskişehir Osmangazi Üniversitesi
93.	Yrd.Doç.Dr. İlknur YÜKSEL	Eskişehir Osmangazi Üniversitesi
94.	Yrd.Doç.Dr. İsmail YÜKSEL	Eskişehir Osmangazi Üniversitesi
95.	Yrd.Doç.Dr. Jodene FINE	ABD Michigan State University
96.	Yrd.Doç.Dr. Mehmet ERSOY	Eskişehir Osmangazi Üniversitesi
97.	Yrd.Doç.Dr. Melih TURĞUT	Eskişehir Osmangazi Üniversitesi
98	Yrd.Doç.Dr. Mine SÖNMEZ	Eskişehir Osmangazi Üniversitesi
99.	Yrd.Doç.Dr. Munise SEÇKİN	Eskişehir Osmangazi Üniversitesi
100.	Yrd.Doç.Dr. Nevin Güner YILDIZ	Eskişehir Osmangazi Üniversitesi
101.	Yrd.Doç.Dr. Özlem Şimşek ÇETİN	Kırıkkale Üniversitesi
102.	Yrd. Doç. Dr. Sakine GAYBELİYEVA	Azerbaycan Milli Bilimler Akademisi
103.	Yrd.Doç.Dr. Semra Kıranlı GÜNGÖR	Eskişehir Osmangazi Üniversitesi
104.	Yrd.Doç.Dr. Ümit ÖZKANAL	Eskişehir Osmangazi Üniversitesi
105.	Yrd.Doç.Dr. Ümmügülsüm KORKMAZ	Eskişehir Osmangazi Üniversitesi
106.	Yrd.Doç.Dr. Zeynep YURTSEVEN AVCI	Eskişehir Osmangazi Üniversitesi
107.	Dr. Firuz FEVZİ	Kabil Devlet University
108.	Dr. Güllü KARANFİL	Moldova İMBL, South Russian Üniversity
109.	Dr. Kadiyan BOOBEKOVA	Kırgızistan Manas Üniversitesi
110.	Dr. Temirbulatova Enegiz ASHİROVNA	Rusya Federasyonu Karaçay-Çerkes Cumhuriyeti

111.	Dr. Yusup İDRİSOV	Rusya Federasyonu Dağıstan Cumhuriyeti Mahakale Devlet Üniversitesi
112.	Öğrt. Gör. Intımakgül NURMAGOMBETOVA	Kazakistan Ahmet Yesevi Üniversitesi
113.	Öğrt. Gör. Menent SHUKRİYEVA	Bulgaristan Şumnu Üniversitesi
114.	Öğrt. Gör. M. Tekin KOÇKAR	ESOGÜ Halkbilim Araştırma ve Uygulama Merkezi
115.	Uzm. Aidash BARYNMANA	Rusya Federasyonu Tuva Cumhuriyeti Tuva Kültür Merkezi Sanat Müdürü
116.	Uzm. Aişe MEMETOVA	Kırım Tatar İslam Medeniyeti (kültürü) Bölümü Müdürü
117.	Uzm. Erzhan TOLEK	Kazakistan Türk Akademisi
118.	Uzm. István VIDAK	Macaristan Türkolog, Kece Uzmanı
119.	Uzm. İbrahim YILDIRIM	Kazakistan Yunus Emre Türk Kültürü Merkezi
120.	Uzm. Mari NAGY	Macaristan Türkolog, Kece Uzmanı
121.	Uzm. Maya SAPAROWA	İran Türkolog / Yazar
122.	Uzm. Mongush ANDREY	Rusya Federasyonu Tuva Cumhuriyeti Tuva Kültür Merkezi Sanat Müdürü
123.	Uzm. Musemma RASİMOVA	Kırım Sakovi Lisesi Türkolog
124.	Uzm. Nadirbek JORAKOZİYEV	Özbekistan Bilimler Akademisi
125.	Uzm. Nadya TIDIKOVA	Rusya Federasyonu Altay Cumhuriyeti Altay Bilimler Akademisi
126.	Uzm. Osman TURDİ	Nevşehir Üniversitesi
127.	Uzm. Tumen ULZİİ	Mogolistan (Munkh Itgelt) International İntellectual Museum Sahibi
128.	Uzm. Zülfiya TADİKOVNA	Rusya Federasyonu Hakasya Cumhuriyeti Hakasya Kültür Merkezi
129.	Mansur KURYAZOV	Özbekistan Oyuncak Ustası
130.	Marina KARYAGİNA	Rusya Federasyonu Çuvaşistan Devlet Televizyonu
131.	Müfettiş Vildan BORMAMBET	Romanya Eğitim Bakanlığı
132.	Valeri TURGAY	Rusya Federasyonu Çuvaşistan Mihail Sespelya Vakfı Müdürü
133.	Vasiliy PETROV	Rusya Federasyonu Yakutistan (Saha) Cumhuriyeti Eğitim Bakan Yardımcısı
134.	Gülnara HALFİTDİNOVA	Rusya Federasyonu Başkurtistan Cumhuriyeti "Bashkortostan kizi"nda – aile ve kadınlar" Dergisi Editörü
135.	Küller TEPUKOV	Rusya Federasyonu Altay Cumhuriyeti Yazar
136.	Rabit BATULLA	Rusya Federasyonu Tataristan Cumhuriyeti Yazar
137.	Yücel FEVZİOĞLU	Almanya, Türk Dünyası Masal ve Hikayeleri Yazarı

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ ..... *iii*

PREFACE ..... *iv*

ПРЕДИСЛОВИЕ ..... *v*

ONUR KURULU ..... *vii*

DÜZENLEME KURULU ..... *viii*

BİLİM KURULU ..... *ix*

Geleneksel Çocuk Oyunları'nın Eğitimdeki Önemi İle Okullarda Oynanma Oranının Karşılaştırılması Hakkında Okul Müdürlerinin Görüşleri; Balıkesir Örneği *3*

Kazakistan'da Dokuzkumalak Kütahya'da Mangala(Dokuztaş) *18*

Kyrgyz Traditional-Folk Games And It's Influence On Education *25*

Zekâ Oyunları Dersi Öğretim Programının Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi *32*

Okul Öncesi Dönemdeki Çocukların Kültürel Oyuncaklara ve Oyunlara Dair Algılamaları *43*

Türk Dünyasını Oyunlarla Öğrenmek *55*

Learning about Turkish World via Games *55*

Türk Dünyasından Çocuk Oyunları Örnekleri *73*

Examples of Child Games from the Turkish World *73*

Türkiye'de Dijital Kültür Ürünleri Olarak Oyunlar ve Gelenek Unsurlarının Aktarımı Üzerine Bir Deneme: Facebook Örneği *86*

Kırgız Çocuk Oyunlarının Eğitim Açısından İncelenmesi *98*

Kültürel Oyun, Oyuncak ve Sağlık *104*

Traditional Children Games Association (GEÇODER) *107*

Geleneksel Çocuk Oyunlarının Anadili Eğitimine Etkisi *108*

The Effect Of Traditonal Children Games On Mother Tongue *108*

Karabağ Çocuk Oyunlarının Özellikleri *116*

The Use Of The Mongolıan Folk Tasks For Ingenuity In Teachıng Mathematics *121*

Türkmenistan'ın Millî Çocuk Oyunları *140*

Turkmenistan's National Children's Games *140*

Farklı Kökenli Üniversite Öğrencilerinin Çocukluklarında Oynadıkları Oyun ve Oyuncaklar *152*

Türkiye'de Oyuncak Kütüphaneleri ve Gezici Eğitimli Oyuncak Kütüphanesi Projesi *165*

Türk Dünyasında Çocuk Oyunları: Bir Saha Çalışması *175*

Türk Dünyasında Aşık Oyunları *186*

Kırgız Seyirlik Çocuk Eğlence Oyunu: Tak Teke *195*

Kyrgyz Theatrical Child Entertainment Play: Tak Teke *195*

Çocukluk Oyunları *201*

Kosova'da Unutulmaya Yüztutan Çocuk Oyunları ve Türkiye'deki Oyunlarla Karşılaştırılmaları *207*

Geleneksel Giysi Kültürünün Porselen Bebekler İle Yaşatılması *215*

Geleneksel Giysi Kültürünün Porselen Bebekler İle Yaşatılması *234*

Farklı Kökenli Üniversite Öğrencilerinin Çocukluklarında Oynadıkları Oyun ve Oyuncaklar

Handan Asûde Başal[1] Pınar Bağçeli Kahraman[21] Elvan Şahin Zeteroğlu[3]

[1]Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi, [2]Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi,

[3]Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi

[1]asubasal@uludag.edu.tr, [2]pinarbag@uludag.edu.tr, [3]eszeteroglu@gmail.com

Özet

Oyun olgusu; insanoğlunun farkında olmadan çevrelerinde gördükleri nesneleri, olguları taklit ederek, bazı eylemleri gerçekleştirerek, birbirleri ile yaptıkları hareketlerle ortaya çıkmıştır (Aksoy, 1990). Arkeolojik araştırma ve yazılı belgeler de günümüzde oynanan körebe, saklambaç ve topla oynanan oyunlar gibi oyunların farklı adlarla farklı ülkelerde ve kültürlerde 2000 yıl öncesine dayandığını göstermektedir (Poyraz, 2003).

Bu araştırmanın amacı, farklı ülkelerde yaşayan farklı kültürlerde yetişmiş ve üniversiteye devam eden yabancı uyruklu Türk kökenli öğrenciler ile Türkiye'de yaşayan ve üniversiteye devam eden Türk öğrencilerin çocukluklarında oynamayı tercih ettikleri oyun ve oyuncakları belirlemeye çalışmaktır. Böylece yabancı uyruklu Türk kökenli öğrencilerin ve Türk öğrencilerin çocukluklarında oynadıkları oyun ve oyuncaklar arasında benzerlik ve farklılık olup olmadığı, var ise bunun nedenleri tartışılmaya çalışılacak ve örneklerle desteklenecektir.

Bu amaç doğrultusunda araştırmanın örneklemini; Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesinde öğrenim görmekte olan 44 kız, 19 erkek toplam 63 Yabancı Uyruklu Türk kökenli öğrenci ile 47 kız, 16 erkek toplam 63 Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı öğrenci olmak üzere 126 öğrenci oluşturmaktadır.

Çalışmada, araştırma kapsamına alınan öğrencilerin çocukluklarında oynamayı tercih ettikleri oyun ve oyuncakları belirlemek amacıyla araştırmacılar tarafından geliştirilen bir anket formu kullanılmıştır. Bu araştırma sonucunda araştırma kapsamına alınan çocukların genellikle aynı oyunları oynamayı tercih ettikleri ve farklı ülkelerde büyümüş olsalar bile aynı kültürden geldikleri için oyun ve oyuncaklarının ağırlıklı olarak aynı oldukları saptanmıştır.

Anahtar kelimeler: Oyun, oyuncak, farklı köken, üniversite öğrencileri

Giriş

Oyun olgusu; insanoğlunun farkında olmadan çevrelerinde gördükleri nesneleri, olguları taklit ederek ve bazı eylemleri gerçekleştirerek, birbirleri ile yaptıkları hareketlerle ortaya çıkmıştır (Aksoy, 1990). Oyun, farklı kültürlerde ve tarihsel zamanlarda farklı amaçlara hizmet etmiştir. Sanayi devriminden sonra da oyunun ve oyuncakların yaşamın doğal bir parçası olduğu kabul edilmiştir. 19. YY.da ise, Plato, Montaigne, Pestalozzi, Fröbel, Montessori gibi pek çok eğitimcinin oyunun çocuğun eğitimindeki önemini vurguladığı ve oyunun eğitimde kullanılmaya başlandığı görülmüştür (Seyrek ve Sun, 2006; Pehlivan, 2012).

Çocuk, yaşam için gerekli olan davranışları, bilgi ve becerileri oyun yoluyla öğrenmektedir. İnsan ilişkileri, konuşma, bilgi edinme, kadın-erkek, öğrenci-öğretmen gibi rolleri anlama, alışkanlıklar vb. olguları oyun içinde kavramakta ve benimsemektedir (Seyrek ve Sun, 2006). Oyun, çocuğun doğumundan itibaren öğrenme sürecinde birçok duyu organının beraber çalışmasını ve böylece çocuğun dünyayı daha çabuk kavramasını sağlamaktadır (Pehlivan, 2012). Araştırmacılar oyun oynamayan ve az temasta bulunulan çocukların beyinlerinin yaşıtlarınınkine oranla yüzde 20 ila 30 oranında daha küçük olduğunu, oyuncakların nöron başına yüzde 25 daha fazla beyin sinapsını uyardığını göstermektedir (Auerbach, 2008).

Çocuğun bedensel, duygusal, toplumsal, zihinsel olarak gelişimine katkıda bulunan oyun, çocuğun dil gelişimi ve kişilik gelişimi üzerinde de etkili olmaktadır. Ayrıca oyun çocukların sindirim, dolaşım ve solunum gibi sistemlerinin düzenli çalışmasını sağlamakta ve el-göz koordinasyonuna, küçük ve büyük kas gelişimlerine yardımcı olmaktadır (Poyraz, 2003). Kohlberg oyunun ahlaki gelişim üzerinde önemli etkileri olduğunu, çocukların rol oyunları sayesinde farklı normları anlayabildiklerini ve kabul ettiklerini belirtmiştir. Bu sayede çocuklar farklı kişilerin duygu, davranış ve düşüncelerini anlayarak iç denetimlerini geliştirebilmekte ve sosyalleşmektedirler (Tuğrul, 2007). Her çocuk oyun oynama yeteneğine sahip olarak doğmakta, ancak çocuğun oyun davranışları zaman içerisinde, kendisine ve çevresine bağlı olarak değişmektedir (Tuğrul, 2007). Bu nedenle Piaget oyun gelişimini üç döneme ayırmıştır:

1 Sorumlu yazar: Pınar Bağçeli Kahraman, pinarbag@uludag.edu.tr

Alıştırmalı Oyun Dönemi (0-2 yaş): Bu dönemde çocuk bedenini, çevresini ve çevresindeki nesneleri öğrenme aşaması içinde fiziksel faaliyetlerde ve tekrarlamalarda bulunmaktadır (Baykoç-Dönmez, 1992; Öncü ve Özbay, 2005).

Sembolik Oyun Dönemi (2-7 yaş): Bu dönemde oyunların içeriği alıştırmalardan simgeler ve varsayımlar boyutuna kadar değişmekte, çocuk kendi gerçeklerini hareketlerle yaşatmakta ve "sanki varmış gibi" oyunlar oynamaktadır (Pehlivan, 2012). Çocuk oyun esnasında bir şeyi, başka bir şeyi temsil etmek için kullanmaktadır. Örneğin; bir çocuğun oynarken bir kurşun kalemi şemsiye gibi kullanması o oyunu sembolik kılmaktadır. Sembolik oyunda gerçeğin ne olduğu çocuğun arzularına göre değişim göstermekte ve çocuk, farklı rolleri canlandırırken sesini ve tavırlarını role uygun şekilde değiştirmektedir (Göncü, 1996). 2-4 yaş arası çocuklar çevresinde yaşanan olayları o kişinin kimliğine bürünerek anlatmaktadır. Örneğin; annesinin davranışlarını özümseyerek oyununa yansıtmaktadır. 4-7 yaş arası çocuklar için oyunlar sosyal nitelik kazanmakta ve onlar tarafından gerçeğe uygunluğa dikkat edilmektedir. Örneğin; evcilik, doktorculuk gibi. (Sevinç, 2004).

Kurallı Oyunlar (7-12 yaş): Bu dönemde sembolik oyunlarda azalma görülmektedir. Toplumsallaşmanın ve mantıksal düşünmenin arttığı ve çocuğun sosyal normlara uygun davranmaya başladığı dönemdir. Çocuk oyun sırasında kendini oyun arkadaşlarının yerine koymakta ve onun nasıl davranabileceğini önceden tahmin etmeye çalışmaktadır (Özdoğan, 2004; Sevinç, 2004). Birçok kurallı oyun, özellikle çocuklar tarafından bir kuşaktan diğerine aktarılmakta, kültürel ve toplumsal değişimlere bağlı olarak bu oyunların bazı özelliklerinde değişimler olabilmektedir (Çok ve diğerleri, 1997).

Çocukların yaşamları süresince elde edecekleri deneyimleri kazanmalarını sağlayan en önemli etkenlerden olan oyun ve oyuncak, çocuğun becerilerinin gelişiminde de etkili olmaktadır. Çocuğun yaş, ilgi ve becerisine yönelik olarak sunulan her oyun ve oyuncak çocuğun gelişimini fazlasıyla desteklemektedir. Çocuk oyuna nesnelerle, oyuncaklarla oynayarak başlamakta ve büyüdükçe ev ortamının içine ve daha sonra dışına doğru yönelmektedir (Ulutaş ve Şimşek, 2014).

Oyun belli bir amaca yönelik olan ya da olmayan, kurallı ya da kuralsız çocuğun isteyerek ve severek yer aldığı, fiziksel, bilişsel, duygusal, sosyal gelişiminin temeli olan, hayatın bir parçası ve çocuğun en etkin öğrenme sürecidir. Dünyanın her yerinde, her çağda ve her kültürde oyun vardır (Baykoç-Dönmez, 1992). Arkeolojik araştırma ve yazılı belgeler de günümüzde oynanan beştaş, körebe, saklambaç ve topla oynanan oyunlar gibi oyunların farklı adlarla farklı ülkelerde ve kültürlerde 2000 yıl öncesine dayandığını göstermektedir Örneğin; Tahiti, Japonya, Yunanistan gibi ülkelerde taşların yerine patates, fındık, ceviz kullanılarak beştaş oyununun oynandığı da bilinmektedir (Poyraz, 2003).

Oyuncak da aslında oyun kadar eskidir. Örneğin; oyuncak bebek yapımı M.Ö. II. yüzyılda başlamıştır. Aslında dünyada bilinen en eski oyuncaklardan biri top, diğeri ise iptir. Eski Mısır'da duvar resimlerinde çocukların bebek oynarken, ip atlarken görüntülerinin yer aldığı belirtilmektedir. Ayrıca açılan mezarlarda deriden yapılmış toplara rastlanmıştır. Ancak oyuncak, Locke, Rousseau ve Watta'dan sonra önem kazanmıştır. Uygarlık tarihine baktığımızda; 1750'li yıllardan sonra ailelerin ve toplumun değişen çocuk anlayışı ile oyuncak sanayisinde de ilerlemelerin başladığı görülmektedir. 17. YY.da Evliya Çelebi Osmanlı döneminde Eyüp'te oyuncak üretiminin olduğundan bahsetmektedir. Taş, ip, top oyunlarının dünyada olduğu gibi Türk kültüründe de yaygın bir şekilde çocuklar tarafından oynandığı görülmektedir (Baykoç-Dönmez, 1992; Koçak, 1997; Sevinç, 2004).

Kültürler arası benzerlik ve farklılıkları belirlemek amacı ile çocukların en çok oynamayı tercih ettikleri oyunları araştıran çalışmalar, çocukların genellikle çevrelerindeki insanların meşguliyetleri ile ilgili oyunları oynadıklarını göstermiştir. Kısaca çevrenin yaşattığı kültür çocukların oynadıkları oyun ve oyuncakları etkilemektedir. Örneğin; otoriter toplumlarda çocukların oyunları daha çok taklit içermekte, daha serbest kültürlerde ise çocuklar yeni davranışları rahatlıkla deneyebilmektedirler (Aslan, 1996; Fetihi, 2008; Pehlivan, 2012).

Oyun bir kültürel iletim aracıdır. Sek sek, beş taş gibi bazı oyunların değişmeden günümüze aktarılmış olması da bunun bir sonucudur. Oyun ve oyuncak, geçmiş ile bir bağlantı, gelecek için ise bir kalıtımdır (Dodson, 1998; Poyraz,2003).

Yapılan araştırmalar incelendiğinde; farklı ülkelerde çocukluğunu geçirmiş Türk kökenli çocukların oynadıkları oyun ve oyuncakları belirlemeye yönelik herhangi bir araştırmaya rastlanmamıştır. Bu araştırma farklı ülkelerde yaşayan, farklı kültürlerde yetişmiş ve üniversiteye devam eden yabancı uyruklu Türk kökenli öğrenciler ile Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olan ve üniversiteye devam eden Türk öğrencilerin çocukluklarında oynamayı tercih ettikleri oyun ve oyuncakları belirlemeyi amaçlamaktadır. Bu amaç doğrultusunda yabancı uyruklu Türk kökenli öğrenciler ile Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olan öğrencilerin çocukluklarında oynadıkları oyun ve oyuncaklar arasında benzerlik ve farklılık olup olmadığı incelenmektedir.

YÖNTEM

Bu araştırmada araştırmanın amacına uygun olarak bir grubun özelliklerini belirlemek için verilerin toplanmasını sağlayan tarama araştırması kullanılmıştır. Tarama araştırması belirli bir grubun özelliklerini belirlemek amacıyla verilerin toplanmasını sağlayan çalışmalardır (Büyüköztürk ve diğerleri, 2012).

Evren-Örneklem

Araştırmanın evrenini Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesinde öğrenim görmekte olan Türkiye Cumhuriyeti Vatandaşı öğrenciler ile yabancı uyruklu olup Türk kökenli ve Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesine devam eden öğrenciler oluşturmaktadır.

Aşağıda araştırma kapsamına alınan kız ve erkek öğrencilerin dağılımı verilmiştir.

Tablo 1. Yabancı Uyruklu Türk Kökenli Öğrenciler ile Türkiye Cumhuriyeti Vatandaşı Öğrenciler

Uyruğu	Cinsiyet				Toplam	
	Kız		Erkek			
	f	%	f	%	f	%
Afganistan	1	2,3	0	0	1	1,6
Almanya	2	4,5	0	0	2	3,2
Arnavutluk	6	1,3	0	0	6	9,5
Bulgaristan	7	1,6	3	1,6	10	1,6
Karadağ	2	4,5	0	0	2	3,2
Kazakistan	1	2,3	2	1,1	3	4,8
Kosova	14	3,2	12	6,3	26	4,1
Makedonya	0	0	1	5,3	1	1,6
Özbek	1	2,3	0	0	1	1,6
Pakistan	0	0	1	5,3	1	1
Rusya	1	2,3	0	0	1	1,6
Tayland	1	2,3	0	0	1	1,6
Yemen	1	2,3	0	0	1	1,6
Yunanistan	7	1,6	0	0	7	1,1
Yabancı Uyruklu Toplam	44	100	19	100	63	100
Türkiye Cumhuriyeti Toplam	47	100	16	100	63	100

Tablo 1'de görüldüğü gibi; araştırmanın örneklemini Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde öğrenim görmekte olan tesadüfî örnekleme yoluyla seçilmiş 47 kız, 16 erkek 63 Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı öğrenci ile 44 kız, 19 erkek 63 Yabancı Uyruklu Türk kökenli öğrenci olmak üzere toplam 126 öğrenci oluşturmaktadır. Yabancı Uyruklu Türk kökenli öğrencilerin çoğunluğu Kosova (26), Bulgaristan (10), Yunanistan (7) ve Arnavutluk (6)' tan gelmiş öğrencilerden oluşmaktadır.

Verilerin toplama araçları

Araştırmada Yabancı Uyruklu Türk kökenli öğrenciler ile Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olan öğrencilerin çocukluklarında oynadıkları oyun ve oyuncakları belirlemek amacıyla araştırmacılar tarafından hazırlanan toplam altı sorudan oluşan bir anket formu kullanılmıştır. Anket öğrencilerin çocukluklarında oynadıkları yerleri belirlemeye yönelik iki kapalı uçlu soru ile öğrencilerin çocukluklarında oynadıkları oyun ve oyuncakları belirlemeye yönelik dört açık uçlu sorudan oluşmaktadır.

Verilerin analizi

Araştırma kapsamına alınan Yabancı Uyruklu Türk kökenli ve Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olan öğrencilerin okul öncesi ve ilkokul dönemlerinde oynadıkları oyun ve oyuncaklar nitel araştırma veri analizi tekniklerinden betimsel analiz kullanılarak çözümlenmiştir. Betimsel analizde temel işlem, elde edilen verilerin belirlenen temalara göre özetlenip yorumlanmasıdır Betimsel analiz tematik çerçeve oluşturma, temaya göre verilerin işlenmesi, bulguların tanımlanması ve yorumlanması basamaklarından oluşmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2006).

Araştırma kapsamına alınan Yabancı Uyruklu Türk kökenli ve Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olan öğrencilerin okul öncesi ve ilkokul dönemlerinde oynadıkları oyun ve oyuncaklar saptanarak sayısallaştırma yoluna başvurulmuş, sonuçlar frekans ve yüzdeler halinde tablolarla gösterilmeye çalışılmıştır. Ayrıca öğrencilerin çocukluklarında oynadıkları farklı oyun ve oyuncakları daha açık bir şekilde yansıtabilmek amacıyla birer kod numarası verilerek (Ö1,Ö2..) doğrudan alıntılara da yer verilmiştir.

Ayrıca bireylerin oyun oynadıkları yere göre farklılıklar Ki-Kare testiyle test edilmeye çalışılmıştır. Verilerin analizinde SPSS 20.0 programı kullanılmıştır.

BULGULAR VE YORUM

Aşağıda Tablo 2'de Yabancı Uyruklu ve Türk öğrencilerin okul öncesi dönemde köy ve kentte yaşama durumlarına göre oyun oynadıkları yerlerin dağılımı verilmiştir.

Tablo 2. Öğrencilerin Okulöncesi Dönemde Yaşadıkları Yere Göre Oyun Oynadıkları Yerler

			Evde		Sokakta		Okulda		Toplam	
Uyruk	Cinsiyet	Yaşadığı yer	f	%	f	%	f	%	f	%
Türkiye Cumhuriyeti	Kız	Köy	5	27,8	13	72,2	0	0	18	100
		Kent	15	**51,7**	14	48,3	0	0	29	100
		Toplam	20	42,5	27	57,4	0	0	47	100
	Erkek	Köy	2	28,6	5	71,4	0	0	7	100
		Kent	3	33,3	6	66,7	0	0	9	100
		Toplam	5	**31,3**	11	**68,8**	0	0	16	100
Yabancı Uyruklu	Kız	Köy	5	42	7	**58,3**	0	0	12	100
		Kent	13	**40,6**	9	28,1	10	31	32	100
		Toplam	18	40,9	16	36,4	10	22,7	44	100
	Erkek	Köy	1	**20**	4	80	0	0	5	100
		Kent	7	**50**	7	50	0	0	14	100
		Toplam	8	42	11	**57,9**	0	0	19	100

Tablo 2'de öğrencilerin okulöncesi dönemde köy ve kentte yaşama durumlarına göre oyun oynadıkları yerlerin dağılımı görülmektedir. Tabloda görüldüğü gibi; köyde ve kentte toplamda Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olan öğrencilerin (% 68,8) ve yabancı uyruklu öğrencilerin (%57,9) çoğu sokakta oynamaktadır.

Öğrencilerin cinsiyetlerine ve yaşadıkları yere göre dağılımlarına bakıldığında, Türkiye'de köyde büyümüş kız öğrencilerin %72,2'si sokakta ve kentte büyümüş kız öğrencilerin %51,7'si evde oynamaktadır. Kentte (% 66,7) ve köyde (%71,4) büyümüş erkek çocukların çoğu ise sokakta oynamaktadırlar.

Yabancı ülkelerde köyde büyümüş kız öğrencilerin (%58,3) çoğu sokakta, ancak kentte büyümüş kız öğrencilerin (%40,6) çoğu ise evde oyun oynamaktadırlar. Yabancı ülkelerde köyde büyümüş erkek öğrencilerin çoğu (%80) ve kentte büyümüş erkek öğrencilerin (%50) de yarısı sokakta oyun oynamaktadırlar.

Diğer bir deyişle, kız çocukların köyde ve kentte büyüme durumlarına göre oynadıkları yere bakıldığında, köyde büyüyen kız çocuklarının evden çok sokakta oyun oynadıkları görülmektedir. Kentte yaşayan ailelerin kız çocuklarını, köyde yaşayan ailelere göre daha az dışarıda oynamalarına izin verdikleri görülmektedir. Bu durum, kentlerde yaşayan ailelerin trafik ve büyük şehirde yabancılaşmanın varlığından dolayı insanlara daha az güven duyduklarından ya da özellikle annelerin çalışıyor olmasından dolayı vakit bulamadıklarından kaynaklanıyor olabilir. Ayrıca cinsiyet farklılıklarından dolayı farklı davrandıklarını, dolayısıyla, kız çocuklarına daha korumacı yaklaştıklarını da düşündürmektedir. Köyde yaşayan ailelerin ise çocuklarının rahatlıkla dışarıda oyun oynamalarına izin vermesinin sebebi insanların birbirlerini tanıyor olmasından kaynaklanabilir.

Tablo 3'te Yabancı Uyruklu ve Türk öğrencilerin ilkokul döneminde köy ve kentte yaşama durumlarına göre oyun oynadıkları yerlerin dağılımı verilmiştir.

Tablo 3. Öğrencilerin İlkokul Dönemde Yaşadıkları Yere Göre Oyun Oynadıkları Yerlerin Dağılımı

			Evde		Sokakta		Okulda		Toplam	
Uyruk	Cinsiyet	Yaşadığı yer	f	%	f	%	f	%	f	%
Türkiye Cumhuriyeti	Kız	Köy	1	5,6	11	**61,1**	6	33,3	18	100
		Kent	3	10,3	21	**72,4**	5	17,2	29	100
		Toplam	4	8,5	32	**68,1**	11	23,4	47	100
	Erkek	Köy	0	0	6	**85,7**	1	14,3	7	100
		Kent	0	0	7	**77,8**	2	22,2	9	100
		Toplam	0	0	13	**81,3**	3	18,8	16	100
Yabancı Uyruklu	Kız	Köy	2	16,7	10	**83,3**	0	0	12	100
		Kent	3	9,4	18	**56,3**	11	34,4	32	100
		Toplam	5	11,4	28	**63,6**	11	25	44	100
	Erkek	Köy	0	0	5	**100**	0	0	5	100
		Kent	0	0	13	**92,9**	1	7,1	14	100
		Toplam	0	0	18	94,7	1	5,3	19	100

Tablo 3'de öğrencilerin ilkokul döneminde köy ve kentte yaşama durumlarına göre oyun oynadıkları yerlerin dağılımı görülmektedir. Buna göre; toplamda Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olan öğrencilerin (% 81,3) ve yabancı uyruklu öğrencilerin (%94,7) çoğu sokakta oynamaktadır. Öğrencilerin cinsiyetlerine ve yaşadıkları yere göre dağılımlarına bakıldığında, Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olan köyde (% 61,1) ve kentte (%72,4) büyümüş kız öğrenciler ile köyde (%85,7) ve kentte (%77,8) büyümüş erkek öğrencilerin çoğunluğu sokakta oynamaktadır. Aynı şekilde yabancı uyruklu köyde (%83,3) ve kentte (%%56,3) yaşamış olan kız öğrenciler ile köyde (%100) ve kentte (%92,9) yaşamış erkek öğrencilerin de çoğunluğu sokakta oynamaktadırlar.

Genel olarak bakıldığında, çocukluğunda okul öncesi dönemde köyde yaşayan kızların %66.7'si sokakta, çocukluğunda kentte yaşayan kızların %73,7'si evde oynamaktadır (χ^2= 9,248[a]; sd=2; p<.05). Ancak ilkokul döneminde köyde (%70) ve kentte yaşayan kızların (%63,9) çoğunluğu sokakta oynamaktadır. Okul öncesi dönemde köyde yaşayan erkek çocukların %75'i, kentte yaşayan erkek çocukların ise % 56,5'i sokakta oynamaktadır. İlkokul döneminde köyde (%91,7) ve kentte yaşayan erkek çocukların (%56,5) çoğunluğu sokakta oynamaktadır.

Bu durum, çocukların yaşı büyüdükçe ailelerin çocuklarını tek başına sokağa gönderme konusunda daha rahat bir tutum içerisinde olduklarını düşündürmektedir.

Bu sonucu destekler nitelikte yabancı uyruklu bir öğrenci (Ö31) *"İlkokul döneminde oyuncakla oynamayı bırakmıştık ve mahalle arkadaşlarımızla sokakta oynuyorduk."* şeklinde görüş bildirmiştir.

Tablo 4'te Yabancı Uyruklu ve Türk öğrencilerin okulöncesi dönemde oynadıkları oyuncakların cinsiyete göre dağılımı görülmektedir

Tablo 4. Öğrencilerin Okulöncesi Dönemde Oynadıkları Oyuncakların Cinsiyete Göre Dağılımı

	Türkiye Cumhuriyeti						Yabancı Uyruklu							
	Kız		Erkek		Toplam		Kız		Erkek		Toplam		Genel Toplam	
OYUNCAKLAR	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Bebek, kukla	**38**	100	0	0	38	60,3	29	96,7	1	3,3	30	47,6	68	54
Araba, traktör, kepçe gibi oyuncaklar	4	26,7	**11**	73,3	15	23,8	5	27,8	13	72,2	18	28,6	33	26,2
Evcilik oyuncakları	**21**	95,5	1	4,5	22	34,9	**9**	100	0	0	9	14,3	31	24,6
Lego, yapboz	7	77,8	2	22,2	9	14,3	**9**	81,8	2	18,2	11	17,5	20	15,9
Elde yapılan oyuncaklar	6	75	2	25	8	12,7	5	5,6	4	44,4	9	14,3	17	13,5
Peluş	7	87,5	1	12,5	8	12,7	7	77,8	2	22,2	9	14,3	17	13,5
Top	2	66,7	1	33,3	3	4,8	1	25	3	75	4	6,3	7	5,6
Oyuncağı Olmayan	2	50	2	50	4	6,3	3	100	0	0	3	4,8	7	5,6
Tabanca, kılıç	0	0	3	100	3	4,8	1	33,3	2	66,7	3	4,8	6	4,8
Misket, taso, bilye	0	0	1	100	1	1,6	1	20	4	80	5	7,9	6	4,8
İp Hulohop	3	100	0	0	3	4,8	1	100	0	0	1	1,6	4	3,2
Ateri, tetris, bilgisayar	0	0	0	0	0	0	1	50	1	50	2	3,2	2	1,6

Tablo 4'te öğrencilerin okulöncesi dönemde oynadıkları oyuncakların cinsiyete göre dağılımı görülmektedir. Genel olarak bakıldığında kız ve erkek öğrencilerin %54'ü bebek-kukla, %26,2'si araba, traktör, kepçe gibi oyuncaklar, %24,6'sı evcilik oyuncakları ile, % 15,9'u lego, yapboz ile, %13,5'i elde yapılan oyuncaklar ile ve pelüş oyuncaklar ile, %5,6'sı top ile, %4,8'i tabanca, kılıç ve misket, taso, bilye ile, %3,2'si ip- hulohop ile, %1,6'sı ateri, tetris, bilgisayar ile oynamaktadır. Çocukların %4,8'inin ise hiç oyuncağı bulunmamaktadır. Elde yapılan oyuncaklarla oynadığını belirten bir yabancı uyruklu öğrenci (Ö15) bunun nedeni olarak *"Ülkemiz sosyalist rejimle yönetiliyordu. Bu dönemde oyuncak neredeyse hiç yoktu. Sadece yılbaşında oyuncak dağıtılırdı. O da çocuk sayısı kaçsa o kadar oyuncak. Bir oyuncak için tam bir yıl bekliyorduk. Daha çok oyuncaklarımızı kendimiz yapardık."* şeklinde görüş belirtmiştir.

En çok tercih edilen oyuncaklara bakıldığında; Türkiye Cumhuriyeti Vatandaşı (38) ile yabancı uyruklu (29) kız çocukların çoğu bebek ve kukla ile Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı (11) ve yabancı uyruklu (13) olan erkek çocukların çoğu ise araba, traktör, kepçe gibi oyuncaklarla oynamaktadırlar.

Bu araştırmanın sonucuna benzer olarak, yapılan araştırmalar kızların bebekler gibi cinsiyetlerine özgü oyuncaklarla, erkeklerin ise araba, kamyon gibi erkeklere özgü oyuncaklarla oynamayı tercih ettiklerini göstermektedir (Pomerleau ve arkadaşları, 1990; Gökkaya, 1994; Raag ve Rackliff, 1998; Cherney and London,2006; Alexander, Wilcox and Woods, 2009; Bağçeli-Kahraman ve Başal, 2011; Trawick-Smith ve diğerleri, 2014). Jadva, Hines ve Golombok (2010) ise bebeklerin oyuncak tercihlerinin cinsiyete bağlı olarak değişmediğini, sosyalleşme ve cinsiyet gelişimi ile beraber çocukların cinsiyetlerine bağlı oyuncak tercihlerine yöneldiğini belirlemiştir.

Tablo 5'te Yabancı Uyruklu ve Türk öğrencilerin ilkokul döneminde oynadıkları oyuncakların cinsiyete göre dağılımı görülmektedir

Tablo 5. Öğrencilerin İlkokul Döneminde Oynadıkları Oyuncakların Cinsiyete Göre Dağılımı

	Türkiye Cumhuriyeti						Yabancı Uyruklu							
	Kız		Erkek		Toplam		Kız		Erkek		Toplam		Genel Toplam	
OYUNCAKLAR	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Top	**16**	80	4	20	20	31,7	6	31,6	13	68,4	19	30,2	39	31
Oyuncağı Olmayan	13	86,7	2	13,3	15	23,8	12	75	4	25	16	25,4	31	24,6
Bebek,kukla	9	100	0	0	9	14,3	**13**	100	0	0	13	20,6	22	17,5
İp Hulohop	12	100	0	0	12	19	7	100	0	0	7	11,1	19	15,1
Araba, traktör, kepçe gibi oyuncaklar	2	20	**8**	80	10	15,9	1	16,7	5	83,3	6	9,5	16	12,7
Ateri, tetris, bilgisayar	3	50	3	50	6	9,5	5	71,4	2	28,6	7	11,1	13	10,3
Misket, taso, bilye	3	42,9	4	57,1	7	11,1	0	0	4	100	4	6,3	11	8,7
Evcilik oyuncakları	6	100	0	0	6	9,5	5	100	0	0	5	7,9	11	8,7
Elde yapılan oyuncaklar	4	100	0	0	4	6,3	2	100	0	0	2	3,2	6	4,8
Tabanca, kılıç	1	20	4	80	5	7,9	0	0	1	100	1	1,6	6	4,8
Lego, yapboz	2	100	0	0	2	3,2	2	100	0	0	2	3,2	4	3,2
Peluş	1	100	0	0	1	1,6	2	100	0	0	2	3,2	3	2,4
Kızmabirader	0	0	0	0	0	0	1	50	1	50	2	3,2	2	1,6

Tablo 5'te öğrencilerin ilkokul döneminde oynadıkları oyuncakların cinsiyete göre dağılımı görülmektedir. Genel olarak bakıldığında öğrencilerin %31'i top ile oynamakta, %24,6'sının oyuncağı bulunmamakta, %17,5'i bebek kukla ile, %15,1'i ip- hulohop ile, %12,7'si araba, traktör, kepçe gibi oyuncaklar ile, %10,3'ü ateri, tetris, bilgisayar ile, % 8,7'si misket, taso, bilye ve evcilik oyuncakları ile, %4,8'i elde yapılan oyuncaklarla ve tabanca, kılıç ile, % 3,2'si lego, yapboz ile, %2,4'ü peluş oyuncaklar ile ve %1,6'sı kızmabirader ile oynamaktadır.

Türkiye Cumhuriyeti Vatandaşı olan kız çocukların (16) çoğunluğu top ile ve yabancı uyruklu kız çocukların (13) çoğu bebek ve kukla ile oynamaktadır. Türkiye'de erkek çocukların (8) çoğunluğu araba, traktör, kepçe gibi oyuncaklar ile yabancı ülkede büyümüş olan erkek çocukların (13) çoğu ise top ile oynamaktadırlar.

Ö34 (yabancı uyruklu kız öğrenci) *"İlkokul döneminde köyde olduğumuz için hiç oyuncağım yoktu. Alamıyorduk ama biz mısır koçanından çubuklar saplayarak, bebek yapardık. Püsküllleri de saç olurdu. Çamurdan koltuk, ev ve ev eşyaları yapardık."* şeklinde görüş bildirmiştir.

Pilten ve Pilten (2013) 1-5. sınıf öğrencileri ile yaptıkları araştırmada da kızların daha çok evcilik oyuncakları ile oynadıklarını; erkeklerin ise araba, kamyon, tren, yap-boz, tabanca ve top ile oynadıklarını belirlemiş ve özellikle büyük sınıflardaki erkek öğrencilerin büyük bir sıklıkla kızlara ait olduğunu düşündükleri oyun ve oyuncaklarla oynamayı kesinlikle reddettiklerini saptamışlardır. Şener (2007) de ilkokul 4 ve 5. Sınıf öğrencileri ile yaptığı araştırmada kız çocuklarının en çok hareketli oyuncaklarla oynamayı tercih ettiklerini, erkek çocukların ise öncelikli olarak elektronik oyuncakları tercih ettiğini belirlemiştir. Ancak bu araştırma sonucunda öğrencilerin ilkokul döneminde %24,6'sının hiç oyuncağının olmadığı belirlenmiştir. Şener (2007) de çocukların yaşları büyüdükçe oynadıkları oyun ve oyuncak sayısında azalma görüldüğünü belirtmektedir. Çünkü çocuklar oyun oynamak için yeterli zaman ve olanak bulamamakta, ders çalışma ya da ödev yapma en büyük öncelik haline gelmektedir.

Tablo 6'da Yabancı Uyruklu ve Türk öğrencilerin okul öncesi dönemde oynadıkları oyunların cinsiyete göre dağılımı görülmektedir.

Tablo 6. Öğrencilerin Okul Öncesi Dönemde Oynadıkları Oyuncakların Cinsiyete Göre Dağılımı

	Türkiye Cumhuriyeti						Yabancı Uyruklu							
	Kız		Erkek		Toplam		Kız		Erkek		Toplam		Genel Toplam	
OYUNLAR	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Evcilik	**34**	91,9	3	8,1	37	58,7	**30**	85,7	5	14,3	35	55,6	72	57,1
Saklambaç	16	64	9	36	25	39,7	15	62,5	9	37,5	24	38,1	49	38,9
Körebe	4	57,1	3	42,9	7	11,1	6	75	2	25	8	12,7	15	11,9
Ebe oyunları	4	66,7	2	33,3	6	9,5	5	71,4	2	28,6	7	11,1	13	10,3
Futbol, basketbol, voleybol gibi takım oyunları	4	50	4	50	8	12,7	0	0	5	100	5	7,9	13	10,3
Yakartop	7	87,5	1	12,5	8	12,7	2	50	2	50	4	6,3	12	9,5
İp atlama	8	100	0	0	8	12,7	4	100	0	0	4	6,3	12	9,5
Sek sek	1	25	3	75	4	6,3	0	0	0	0	4	6,3	4	3,2
Yarışlar (koşu, bisiklet yarışı gibi)	2	100	0	0	2	3,2	2	100	0	0	1	1,6	3	2,4
Bom	3	100	0	0	3	4,8	0	0	0	0	3	4,8	3	2,4
Sıcak-soğuk, gece-gündüz	0	0	1	100	1	1,6	2	100	0	0	2	3,2	3	2,4
Oyun yok	2	66,7	1	33,3	3	4,8	0	0	0	0	3	4,8	3	2,4
El oyunları	2	100	0	0	2	3,2	1	100	0	0	1	1,6	3	2,4
Güreşme, dövüşme	0	0	1	100	1	1,6	0	0	2	100	3	4,8	3	2,4
Misket	0	0	2	100	2	3,2	0	0	2	100	4	6,3	2	1,6
Kutu kutu pense	2	100	0	0	2	3,2	0	0	0	0	2	3,2	2	1,6
Yağ satarım bal satarım	1	100	0	0	1	1,6	1	100	0	0	1	1,6	2	1,6
Bezirgan başı	2	100	0	0	2	3,2	0	0	0	0	3	3,2	2	1,6
Çımbar	0	0	0	0	0	0	1	50	1	50	2	3,2	2	1,6
Taş oyunları	1	100	0	0	1	1,6	0	0	0	0	1	1,6	1	0,8
Kulaktan kulağa	1	100	0	0	1	1,6	0	0	0	0	1	1,6	1	0,8
Kum ve su oyunları	0	0	0	0	0	0	1	100	0	0	1	1,6	1	0,8
Bilgisayar oyunları	0	0	0	0	0	0	0	0	1	100	1	1,6	1	0,8
Aşık oyunu	0	0	0	0	0	0	0	0	1	100	1	1,6	1	0,8

Tablo 6'da öğrencilerin okulöncesi dönemde oynadıkları oyunların cinsiyete göre dağılımı görülmektedir. Genel olarak bakıldığında öğrencilerin %57,1'i evcilik oyunu oynamakta, %38,9'u saklambaç, %11,9'u körebe, %10,3'ü ebe oyunu ve futbol, basketbol, voleybol gibi takım oyunları ile, %9,5'i yakartop ile, %9,5'i ip atlama ile, %3,2'si seksek, %2,4'ü yarışlar (koşu, bisiklet yarışı gibi), bom, sıcak-soğuk, gece-gündüz, el oyunları, güreşme, dövüşme, %1,6'sı misket, kutu kutu pense, yağ satarım bal satarım, bezirgan başı ve çımbar, %0,8'i taş oyunları, kulaktan kulağa, kum ve su oyunları, bilgisayar oyunları ve aşık oyunu oynamaktadırlar. Ancak öğrencilerin %2,4'ü okulöncesi dönemde herhangi bir oyun oynamadıklarını belirtme nedeni olarak hatırlamamayı göstermişlerdir.

Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı (34) ve yabancı uyruklu kız çocukların (30) çoğu evcilik oyunu oynamaktadır. Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı (9) ve yabancı uyruklu (9) erkek çocukların çoğu ise saklambaç oyunu oynamaktadırlar. Bu durum, yabancı uyruklu öğrenciler ile Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olan öğrenciler arasında oyun tercihlerinde bir farklılık olmadığını göstermektedir. Çok ve diğerleri (1997) özellikle çocuklar tarafından oynanan oyunların kültürel ve toplumsal değişimlere bağlı olarak bu oyunların bazı özelliklerinde değişimler olabilmektedir.

Tablo 7. Öğrencilerin İlkokul Döneminde Oynadıkları Oyunların Cinsiyete Göre Dağılımı

	Türkiye Cumhuriyeti						Yabancı Uyruklu							
	Kız		Erkek		Toplam		Kız		Erkek		Toplam		Genel Toplam	
OYUNLAR	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Futbol, basketbol, voleybol gibi takım oyunları	10	47,6	11	52,4	21	33,3	11	44	**14**	56	25	39,7	46	36,5
Yakartop	23	85,2	4	14,8	27	42,9	**23**	85,2	4	14,8	11	17,5	38	30,2
İp atlama	15	100	0	0	15	23,8	17	100	0	0	17	27	32	25,4
Saklambaç	9	75	3	25	12	19	16	88,9	2	11,1	18	28,6	30	23,8
Evcilik	5	83,3	1	16,7	6	9,5	13	100	0	0	13	20,6	19	15,1
Ebe oyunları	7	77,8	2	22,2	9	14,3	9	100	0	0	9	14,3	18	14,3
Körebe	7	100	0	0	7	11,1	8	100	0	0	8	12,7	15	11,9
Sek sek	8	100	0	0	8	12,7	5	100	0	0	5	7,9	13	10,3
Taş oyunları	3	75	1	25	4	6,3	5	100	0	0	5	7,9	9	7,1
Oyun yok	3	60	2	40	5	7,9	0	0	1	100	1	1,6	6	4,8
Uzun eşek	1	100	0	0	1	1,6	0	0	3	100	3	4,8	4	3,2
Yarışlar (koşu, bisiklet yarışı gibi)	0	0	0	0	0	0	0	0	3	100	3	4,8	3	2,4
Misket	0	0	1	100	1	1,6	1	50	1	50	2	3,2	3	2,4
Yerden yüksek	2	100	0	0	2	3,2	1	100	0	0	1	1,6	3	2,4
Güreşme, dövüşme	0	0	1	100	1	1,6	0	0	1	100	1	1,6	2	1,6
Kum ve su oyunları	0	0	0	0	0	0	2	100	0	0	2	3,2	2	1,6
Bilgisayar oyunları	1	50	1	50	0	0	1	50	1	50	2	3,2	2	1,6
Park alanlarında oyun	0	0	0	0	0	0	2	100	0	0	2	3,2	2	1,6
Bom	2	100	0	0	2	3,2	0	0	0	0	0	0	2	1,6

Tablo 7'de öğrencilerin ilkokul döneminde oynadıkları oyunların cinsiyete göre dağılımı görülmektedir. Genel olarak bakıldığında, öğrencilerin %36,5'i futbol, basketbol, voleybol gibi takım oyunları oynamakta, %30,2'si yakartop, %25,4'ü ip atlama, %23,8'i saklambaç, %15,1'i evcilik, %14,3'ü ebe oyunları ile, %11,9'u körebe, %10,3'ü seksek, %7,1 taş oyunları, %4,8'i oyun belirtmemekte, %3,2 'si uzun eşek, %2,4'ü Yarışlar (koşu, bisiklet yarışı gibi), misket, yerden yüksek, %1,6'sı güreşme, dövüşme, kum ve su oyunları, bilgisayar oyunları, park alanlarında oyun ve bom oyunu oynamaktadırlar.

Pilten ve Pilten (2013) 1-5. sınıf öğrencileri ile yaptıkları araştırmada da kız öğrencilerin daha çok yakalamaca, ip atlama gibi oyunlar oynarlarken, erkeklerin oyun futbol, basketbol gibi kurallı oyunları tercih ettiklerini bulmuşlardır. Benzer olarak Şener (2007) de kız çocukların en çok kurallı oyunları, dramatik oyunları ve tekerlemeli oyunları tercih ettiklerini, erkeklerin ise top ve spor oyunlarını ve bilgisayar oyunlarını tercih ettiklerini saptamıştır. Açık alanlarda oynanan çocuk oyunlarını belirlemek amacıyla yaptıkları bir araştırmada da; çocukların sokaklarda ve okul bahçelerinde farklı oyun oynamadıklarını, ancak, oynanan oyunların frekansının değişiklik gösterdiğini; sokaklarda

en çok top oyunlarının, okul bahçelerinde ise en çok şarkılı-tekerlemeli oyunların oynandığını belirlemişlerdir. Ayrıca, yakalamalı oyunların kızlar ve erkekler tarafından beraber oynanan oyunlar olduğunu da belirlemişlerdir (Onur ve arkadaşları, 2004; Çok ve diğerleri 1997). Çok, Artar ve Demir (2004) ise, çocukların genellikle yakalamalı oyunlar, top ve spor oyunlarını oynamayı tercih ettiklerini belirlemişlerdir.

Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı (23) ve yabancı uyruklu kız çocukların (23) çoğu ilkokul döneminde yakartop oynamaktadır. Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı (11) ve yabancı uyruklu (14) erkek çocukların çoğu ise futbol, basketbol, voleybol gibi takım oyunları oynamaktadırlar. Baran ve Erdoğan (2007), oyunların araç ve gereçleri, oynayış tarzları, özellikleri çocukların yaşlarına göre değişse de oyunun evrensel olduğunu ve çocuğun olduğu her yerde oyunun da var olduğunu ve çok eski çağlardaki çocukların da top oyunları, arabaları, çember çevirme oyunlarını severek oynadıklarını belirtmektedir. Aynı şekilde yapılan çalışmada benzer sonuçlar bulunmuştur. Örneğin; Ö121, Ö57 ve Ö66 Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olmalarına rağmen yedi taş oyununu yedi kiremit, yedi kule gibi farklı isimlerle ve farklı şekillerde oynadıklarını açıklamışlardır. Üç oyunda da taşlar üst üste dizilmekte ve deviren kazanmaktadır. Ancak yedi kule oyununda iki grup vardır ve gruplardan biri kuleyi devirmeye çalışmakta, diğer grup topla devrileni tekrar üst üste koymasınlar diye onları engellemeye çalışmaktadır.

Yapılan bu çalışmada da bir yabancı uyruklu öğrenci (Ö16) şu şekilde belirtmiştir: *"Kültürlerimiz aynı olduğu için bizler de aynı oyunları oynuyorduk. Her ne kadar yabancı uyruklu olsak da biz de Türküz."*

Bu araştırma sonucunda aynı kökene sahip çocukların genellikle aynı oyunları oynamayı tercih ettikleri belirlenmiştir. Çocuklar farklı ülkelerde büyümüş olsalar bile oyun ve oyuncaklarla, aynı kültürden geldikleri için benzer dönemlerde benzer şekillerde oynayabilmektedirler.

Araştırma kapsamına giren iki grubun benzer oyun örnekleri öğrenciler tarafından aşağıdaki şekilde açıklanmıştır.

ÇIMBAR (3-6 yaş) Ö1 (yabancı uyruklu kız) *"Bisikletin tekerleğinin jantını alırdık, bir de uzun çubuğumuz vardı. "J" harfine benzer şekilde olurdu. Jantı çubuğun alt kısmına gelecek şekilde koyardık. Yolda en uzun mesafede kim götürecek diye yarışırdık, en önemli kısım virajı dönmekti."* şeklinde açıklamıştır. Bizde bu oyunun adı Çember Çevirmedir.

SİMİT (7-12 yaş) Ö4 (yabancı uyruklu erkek) *"Bir tane ebe seçilir. Simiiiiiit diye bağırarak etrafındakileri yakalamaya çalışır. Nefesi kesilene kadar yakalayamazsa diğerleri ona vururlar."* şeklinde açıklamıştır. Ö126 (Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı) bu oyunu oynadığından bahsetmiştir.

El Oyunlarına okul öncesi dönemde örnek olarak bir öğrenci (Ö14),

"Çevre çevre çayircik,

ortasında bunarcik,

çelmiş tavşan su içma,

bu tutmiş (başparmak gösterilir),

bu çesti (işaret parmağı gösterilir),

bu pişirdi (orta parmak gösterilir.),

bu yedi (yüzük parmak gösterilir),

bu dedi (serçe parmak),

ane bana?

Yok sana sana" şeklinde tekerleme belirtmiştir. Bu oyun zamanımızda Türkiye'de şu şekilde oynanmaktadır.

Burada bir su varmış.

kuş sudan içiyormuş,

bu tutmuş (başparmak gösterilir),

bu kesmiş (işaret parmağı gösterilir),

bu pişirmiş (orta parmak gösterilir.),

bu yemiş (yüzük parmak gösterilir),

bu da okuldan gelince (serçe parmak)

hani bana hani bana demiş (karşıdaki kişi gıdıklanır.)

AŞIK (3-6 yaş) Ö116 (yabancı uyruklu kız) *"Koyunun diz kemiklerinin bittiği yerde küçük bir kemik vardır. Onları çapı iki metre çember çizip kemikleri çemberin tam ortasına diziyoruz. Başka bir kemikle kemikleri çemberin içinden vurarak çıkartmaya çalışıyoruz."* şeklinde oyunu açıklamıştır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu araştırma üniversiteye devam eden yabancı uyruklu Türk kökenli öğrenciler ile Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olan öğrencilerin çocukluklarında oynamayı tercih ettikleri oyun ve oyuncakları belirlemek için yapılmıştır.

Araştırma sonucunda Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olan öğrenciler ile yabancı uyruklu öğrencilerin çoğunun okul öncesi ve ilkokul döneminde genel olarak sokakta oynadığı saptanmıştır. Ancak okul öncesi dönemde kentte yaşayan kız çocuklarının genel olarak evde oynadıkları, köyde yaşayanların ise sokakta oynadıkları belirlenmiştir.

Okul öncesi dönemde Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı ve yabancı uyruklu kız çocukların çoğunun bebek ve kukla ile Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı ve yabancı uyruklu erkek çocukların çoğu ise araba, traktör, kepçe gibi oyuncaklarla oynadıkları saptanmıştır.

Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı ve yabancı uyruklu kız çocukların çoğu okul öncesi dönemde evcilik oyunu oynamaktadır. Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı ve yabancı uyruklu erkek çocukların çoğu ise saklambaç oyunu oynamaktadırlar.

İlkokul döneminde Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olan kız çocukların çoğunluğu top ile ve yabancı uyruklu kız çocukların çoğu bebek ve kukla ile oynamaktadır. Türkiye'de erkek çocukların çoğunluğu araba, traktör, kepçe gibi oyuncaklar ile ve yabancı ülkede büyümüş olan erkek çocukların çoğu ise top ile oynadıkları belirlenmiştir.

Araştırmaya katılan kız çocukların çoğu ilkokul döneminde yakartop, erkek çocukların çoğu ise futbol, basketbol, voleybol gibi takım oyunları oynamaktadırlar.

Bu araştırma sonucunda araştırma kapsamına alınan çocukların genellikle aynı oyunları oynamayı tercih ettikleri ve farklı ülkelerde büyümüş olsalar bile aynı kültürden geldikleri için oyun ve oyuncaklarının ağırlıklı olarak aynı oldukları saptanmıştır.

Bu çalışma daha geniş örneklem grubuyla ve daha farklı ülkelerde yaşayan Türk kökenli öğrencilerle de yapılabileceği gibi, ayrıca farklı kökenli yabancı çocuk veya öğrencilerle yapılabilir. Böylece Türk kültüründen farklı kültürlerde yetişmiş yabancıların oyun ve oyuncak tercihleri görülebilir. Dolayısıyla farklı kültürlerin etkisiyle farklı oyun ve oyuncaklar belirlenebilir.

KAYNAKÇA

Aksoy, C.Ç. (1990). *3–6 Yaş Arası Çocukların Oyuncak Tercihlerinde Cinsiyet Faktörünün Etkisinin İncelenmesi.* Hacettepe Üniversitesi Çocuk Sağlığı ve Eğitimi Programı Bilim Uzmanlığı Tezi (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara.

Alexander, G. M., Wilcox, T. & Woods,R. (2009). Sex Differences İn İnfants' Visual İnterest İn Toys, *Arch Sex Behavior,* 38: 427–433.

Auerbach, S. (2008). *Anne Babalar için Çocuk Yetiştirmenin Önemi.* İstanbul: Yakamoz Yayıncılık.

Bağçeli- Kahraman, P. ve Başal, P. (2011). Anne Eğitim Düzeyine Göre Çocukların Cinsiyet Kalıpyargıları İle Oyun Ve Oyuncak Tercihleri. *e-Journal of New World Sciences Academy*, 6(1), 36-58.

Baran, G., Erdoğan, S. (2007). Children's Games In Turkish Culture. *Journal of Qafqaz University,* no:20 http://www.qafqaz.edu.az/journal/11-20.pdf

Baykoç-Dönmez, N. (1992). *Oyun Kitabı*. İstanbul: Esin Yayınevi.

Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E.K., Akgün, Ö.E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2012). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri,* Genişletilmiş 11. Baskı, Ankara: Pegem Akademi.

Cherney, I. D. & London, K. (2006). Gender-Linked Differences İn The Toys, Television Shows, Computer Games, And Outdoor Activities Of 5- To 13-Year-Old Children. *Sex Roles*, 54: 717–726

Çok, F., Artar, M. ve Demir, T.Ş. (2004) *Ankara'da Açık Alanlarda Çocuk Oyunları. Türkiye'de Çocuk Oyunları: Araştırmalar,* yay. Bekir Onur, Neslihan Güney, Ankara: Kök Yayıncılık, 73–81.

Çok, F.Artar, M., Şener, T. Ve Bağlı, M.T. (1996). Kentlerde Çağdaş Çocuk Oyunları. *1. Ulusal Çocuk Kültürü Bildirileri Kitabı,* Ankara: Ankara Üniversitesi Çocuk Kültürü Araştırma ve Uygulama Merkezi, 475-496.

Dodson, F. (1998). *Çocuğunuz ve Oyun.* İstanbul: Denge Yayınları.

Fetihi, L. (2008). Çocukların Oyununu Etkileyen Faktörler. *İndigo Dergisi.* http://arsiv.indigodergisi.com/arsiv/fetihi29.htm.

Gökkaya, F.(1994). *Anne-Babaların Cinsiyet Rolü Algıları Ve Cinsiyete Uygun Çocuk Yetiştirme Eğilimleri İle Okul Öncesi Çocuklarının Cinsiyet Rolü Gelişimi (Oyuncak Tercihi İle) Arasındaki İlişkinin İncelenmesi.* Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi Yayınları, İzmir.

Göncü, A. (1996). Oyunun Çocuğun Hayatındaki Yeri. *Eğitim Psikolojisi,* Ankara: Pegem Yayıncılık, ss. 59–60.

Jadva, V., Hines, M. & Golombok, S. (2010). Infants' Preferences for Toys, Colors, and Shapes: Sex Differences and Similarities. *Arch Sex Behav*. 39(6),1261-1273.

Koçak, N. (1997). Geleneksel Türk Oyuncaklarından Bebekler. *I. Ulusal Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Kongresi Bildiri Kitabı,* 1, 136–141, Ankara: Hacettepe Üniversitesi.

Onur, B. ve Arkadaşları. (2004). Kentlerdeki Açık Alanlarda Çocuk Oyunları: Ankara Örneği. *Türkiye'de Çocuk Oyunları: Araştırmalar,* yay. Bekir Onur, Neslihan Güney, Ankara: Kök Yayıncılık, ss. 17–31.

Öncü, Çelebi,E. ve Özbay, E. (2005). *Okul Öncesi Çocuklar İçin Oyun.* Ankara: Kök Yayıncılık.

Pehlivan, H. (2012). *Oyun ve Öğrenme.* Ankara: Anı Yayıncılık

Pilten, P. & Pilten, G. (2013). Okul Çağı Çocuklarının Oyun Kavramına İlişkin Algılarının ve Oyun Tercihlerinin Değerlendirilmesi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi,* 9(2), ss.15-31.

Pomerleau, A., Bolduc,D., Malcuit, G. and Cossette L.(1990). Pink or Blue: Environmental Gender Stereotypes In The First Two Years Of Life. *Sex Roles*, 22 (5–6), 359–367

Poyraz, H. (2003). *Okulöncesi Dönemde Oyun ve Oyuncak*, Ankara: Anı Yayıncılık.

Raag, T. & Rackliff, C.L. (1998). Preschoolers' Awareness of Social Expectations of Gender: Relationships to Toy Choices. *Sex Roles*, 38(9/10), 685-700.

Sevinç, M. (2004). *Erken Çocukluk Gelişimi ve Eğitiminde Oyun*. İstanbul: Morpa Yayıncılık.

Seyrek, H. ve Sun, M. (2006). *Okulöncesi Eğitiminde Oyun*. İzmir: Müzik Eserleri Yayınları.

Şener, T. (2007). *Çocukların Kültürel Etkinlikleri.* Ankara: Paydos Yayıncılık.

Trawick-Smith, J., Wolff, J., Koschel, M. & Vallarelli,J. (2014). Effects of Toys on the Play Quality of Preschool Children: Influence of Gender, Ethnicity, and Socioeconomic Status. *Early Childhood Education Journal*, 1-8.

Tuğrul, B. (2007). Okul Öncesi Dönemde Çocuğun Kendini ve Dünyayı Keşfi "OYUN" . *Okul Öncesi Dönemde Anne Baba Öğretmen Kaynak Kitapları,* Ankara: Bilgin Eğitim Teknolojileri A.Ş.

Ulutaş,İ. ve Şimşek, I. (2014). Ebeveynlerin Çocuk Oyun Alanlarına İlişkin Görüşlerinin Belirlenmesi. TSA,18(3), 413-424.

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2006). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri.* 6. Baskı, Ankara: Seçkin Yayıncılık.

